

Therese Svanströms tal vid Unionens kongress 12 oktober 2023

Hej Unionen! Vad mäktigt det känns att stå här uppe.

För fyra år sedan satt jag därnere. Som en stolt och glad kanslichef för världens största tjänstemannaförbund. Då var nog min tanke att jag skulle sitta där nere i år igen, som en ännu gladare och stoltare kanslichef. Ibland blir det ju inte riktigt som man tänkt. Det blev så här i stället. Men en sak är säker – jag är väldigt, väldigt glad och stolt över att som TCO:s ordförande få vara med på Unionens kongress i Karlstad.

Så tack för möjligheten att komma hit och delta på er kongress!

Under veckan genomför ni demokratiarbete i praktiken, i sin finaste form vill jag nästan tillägga. Här fattar ni viktiga beslut, här debatteras förslag och åsikter vänds och vrids på.

En kongress är ett tillfälle när vi kan samlas och till största delen titta framåt. Och jag skulle säga att det finns inget viktigare just nu. Än att engagera sig i demokratiskt arbete – inte minst det som syftar till det att uppnå det goda arbetet. Är det något som behövs i vårt samhälle idag så är det förmågan att se framåt, att skapa framtidstro, trots att mycket i vår tid är mörkt och svårt.

Ni har också använt er kongress som ytterligare ett tillfälle för att visa solidaritet och gemenskap med fackliga företrädare i andra delar av världen.

Situationen i Belarus är svår. Inte minst förtrycket mot fackligt aktiva som där pågår. Att skicka hem Ala Tsvirko vore ett brott mot ILO:s konvention, en konvention som Sverige som land stödjer, detta har också den samlade fackföreningsrörelsen tydligt markerat på olika sätt.

Jag är så glad att Ala kunde vara på plats på här tidigare i veckan och få känna vårt starka fackliga stöd. And I hope you from the Belarusian delegation who are still here today feel our support.

We will continue to stand side by side with you, because when trade union rights are violated anywhere in the world, it is a matter for all of us!

För just det där med att tänka och agera för sina medmänniskor och att göra det man kan för andra är själva kärnan i vår rörelse. Det är centralt för TCO som centralorganisation och för alla medlemsförbund och något som vi måste hålla fast vid. I våra stadgar står tydligt – att vi ska verka för medlemsförbundens professionella yrkesutövare och medlemmars bästa. Och det har vi lagt stort fokus på genom åren, det har varit det viktigaste. Men i stadgarna står också att vi ska verka för ett demokratiskt samhälle, byggt på solidaritet med varandra. Där har vi inte behövt lägga lika mycket kraft. Det behöver vi nu.

Och få har inspirerat så många som ni. Få har fått så många att engagera sig. Jag återkommer till det lite längre fram när jag tänkte prata om er fantastiska resa för att få fler att ta på sig förtroendeuppdrag.

Men detta är också dagen då ni ska välja en ny förbundsordförande. Vilket inte sker varje dag. Av den anledningen är detta verkligen en dag att minnas, eftersom den kommer att betyda mycket, givetvis för alla er och inte minst för den som blir vald.

Tacksamheten och stoltheten man känner över att få ett förtroendeuppdrag är svårslaget.

Snart kommer en ny era för Unionen att inledas och jag vill därför passa på att rikta ett stort, ett varmt och ett från hjärtat tack till Martin Linder för din betydelsefulla gärning de senaste åtta åren som ordförande och fler år därtill i Unionens tjänst. Martin har ju inte bara varit ordförande i Unionen utan även en viktig styrelseledamot i TCO.

Den enkla killen från Hisingen – som du själv brukar säga! Vilken insats du har gjort och avtryck du lämnat. Tack för år av gott samarbete, tack för att du alltid trott på den fackliga styrkan och gjort vad du kan för att den ska bli ännu starkare. Ett personligt tack för att du trott på mig, som kanslichef för Unionen och som ordförande för TCO. Tack för ditt engagemang och tack för många gemensamma skratt på vägen. Lycka till framöver, du kommer göra succé vad du än tar dig för!

Facklig styrka vänner.

Det är både det arbete som händer lokalt, regionalt och centralt. Det är antalet medlemmar och förtroendevalda vi har. Och det är helt avgörande för hur bra vi ska kunna påverka arbetsgivare och beslutsfattare.

Hela idén om att vi är starkare tillsammans kräver att det finns människor som engagerar sig, som orkar fortsätta jobba för att göra skillnad varje dag.

Vår fackliga styrka bidrar till ett bättre samhälle på så många sätt.

När jag hörde ett gäng åttaåringar i en skolklass svara på frågan vad de tror facket gör så uttryckte de det så fint, efter lite betänketid ska tilläggas:

”Jag tror ni hjälper andra människor”

Och visst är det så, vi hjälper till och får samhället att fungera.

Det är vi som vet vikten av att hjälpa både andra och varandra på arbetsplatserna.

Det är vi som är demokratins ryggrad.

Demokratifrågan är därför en av de frågor vi på TCO prioriterar allra högst just nu. Eftersom vi – tyvärr – ser att det är nödvändigt. Och därför tänker jag fokusera på det här idag.

Även om demokratin inte kommer att monteras ned över en dag så måste vi vara vaksamma på när vi är på väg att ta steg i fel riktning.

Steg som för oss bort från det toleranta och inkluderande samhälle vi vill se.

Jag tänker på diskussionerna kring ett utökat tjänstemannaansvar som lägger an en ton av icke fungerande institutioner och tjänstemän som gör fel avsiktligt. Jag tänker på de hot och det våld som många tjänstemän möter i sin vardag.

Jag tänker på angiverilagar som nu utreds och som utmanar vår arbetsetik. På att remisstider förkortas och den svenska, lite tröga förvaltningsmodellen utmanas. Jag tänker på det faktum att statsministern inrättat ett kansli av utredare som är underställt honom med målet att, och detta kommer från regeringsförklaringen:

”korta utredningstiden, till och med halvera den, med bibehållna krav på hög juridisk precision. När problemen är stora måste man vara noggrann – men man måste också vara snabb.”

Jag undrar, vad menar statsministern med det?

”Noggrann och snabb” får aldrig bli fort och fel i en verklig demokrati.

Jag också tänker på nedskärningar i anslagen till folkbildning och civilsamhällesorganisationer.

Alla dessa exempel är pusselbitar som tillsammans utgör ett mönster som vi måste både se och bryta.

Och i en värld där demokratin är på tillbakagång på många håll måste vi värna om och hålla i våra demokratiska processer i Sverige. För om de väl monteras ned, ja - då är de svåra att bygga upp igen.

Demokratin kan aldrig tas för given.

De rättigheter som människor innan oss ägnade decennier åt att få till får inte försvinna. Det är ännu viktigare nu att ha de perspektiven med sig när samhället drabbas av historiskt svåra våldsdåd, när barn dödar andra barn och när yttrandefriheten diskuteras i ljuset av koranbränningar.

Här måste vi stå stadigt.

Här måste vår röst vara tydlig och klar.

En fungerande demokrati är alltid värd att försvara.

Gemensamt för oss tjänstemän är att vi får samhället att fungera.

Tre ord blir särskilt viktiga för mig när jag tänker på vårt fackliga uppdrag i tjänstemannarörelsen. Alla börjar på F. Nämligen framtidstro, frihet och förändring.

Stora ord, jag vet, men de är sanna.

Och det är viktigt att påminna sig om dem och hämta kraft i dem.

Varje dag arbetar vi för ett samhälle där var och en kan utvecklas och nå sin fulla potential. Både som människa och som medborgare. Ett samhälle där alla människor har möjlighet till ett schysst arbetsliv och ett anständigt liv.

Det samhälle vi vill se kännetecknas av utveckling, framsteg och just förändring.

Det är ett samhälle som rustar människor för förändring, som möjliggör förändring och som belönar förändring.

För vi vet med säkerhet, att förändring sker.

Vi har sett det med den tekniska utvecklingen.

Digitaliseringen och AI förändrar våra yrken i grunden.

Förändring står även för dörren till följd av

klimatförändringarna som redan påverkar och kommer att påverka oss alla.

Vi vet att var och en av oss behöver rustas för det. Att det handlar om att värna våra medlemmars ställning på arbetsmarknaden och säkra en trygg omställning. Och att det är självklart att vi ska möjliggöra det för alla - oavsett ursprung, hudfärg, kön eller socioekonomiska förutsättningar.

Vi vet att **tricket** är att skapa **tryggheten** i förändring. Det handlar om utbildning, om omställning och kloka prioriteringar. Genom riktig arbetsmarknadspolitik som gör skillnad för den enskilda människan.

Förändring och frihet.

Att frihet är viktigt och något att kämpa för är uppenbart med tanke på hur ukrainare varje dag strider för att behålla sin suveränitet och sin frihet.

Men även i vår kontext. Där frihet och demokrati är varandras förutsättningar och där vi möts av förslag på lagstiftning som vi kanske inte trodde skulle vara möjlig för bara några års edan.

Förslag som begränsar snarare än skapar ett samhälle där människan är fri.

Människor ska vara fria att göra sina livsval.

Fria att fatta sina beslut.

Fria att forma sitt liv utifrån sin önskan, sin vilja och sina förutsättningar.

För ett samhälle som präglas av förändring och frihet blir ett dynamiskt, utvecklande och framgångsrikt samhälle.

Helt enkelt ett samhälle fyllt av framtidstro.

Och som jag sa tidigare, vi behöver framtidstro. Särskilt då vi lever i en omvälvande tid. Och en osäker tid i Europa och världen.

Kriget i Ukraina har pågått länge, allt för länge. Den ekonomiska vintern finansministern talar om innebär att många svenskar har det tufft med både dyrare mat och boende. Samtidigt lämnar gängkriminaliteten ingen oberörd.

Och det är klart att vi alla påverkas av det. Det är klart att vi är i ett svårt läge. Men det är just då det måste finnas ett ljus i mörkret.

Det måste finnas någon som tror på att det faktiskt blir bättre.

Men handen på hjärtat. När hörde ni senast någon prata om framtidstro i den politiska debatten?

När kom någon senast med en vision eller riktning om det samhälle han eller hon eller hen vill se?

Framtidstro är helt enkelt inte på tapeten och framtiden målas inte i ljusa färger direkt.

Vi hör dagligen politiker prata om det samhälle de *inte* vill se, men frågan är – var är visionen? Och hur når vi dit?

Hur får vi alla vilja bidra till ett bättre samhälle?

Vi som tror på det goda i förändring, vi som ändå vill tro på en bättre framtid behöver höja våra röster. På alla landets arbetsplatser och mot beslutsfattare runt om i landet.

Även om det är svårt, även om det kan verka omöjligt så måste vi orka tänka framåt.

Det finns de vars livsluft är missnöjet och rädslan. Vi får inte göda vår största fiende. Hopplösheten.

Och även om det är det lite tomt på barrikaderna för detta synsätt just nu, - vi är kanske inte ensamma – men trångt är det inte, så måste vi fortsätta. Eftersom alternativet är så mycket sämre.

Om vi granskar den debatt som förs nu och det tankegods som ligger till grund för flera partiers agerande kan man skönja ett skifte mot snart 80 kanske nästan 100 års tradition i Sverige.

Debattens kärna handlar alltmer om att människor inte ska behöva förändra sig. Att människor inte ska behöva möta nya utmaningar eller nya människor för den delen, och att de flesta förändringar som sker eller kommer att ske beror på att någon annan bestämt det.

Det sägs att människan har en tendens att minnas det goda och förtränga det besvärliga. Våra minnen från barndomens lagom varma somrar och snörika vintrar är ett

exempel på det. Vi minns också vår uppväxt som något vi gärna gör igen, varför kan våra barn inte få samma uppväxt?

De negativa sidorna av dåtiden filtreras bort. Mammornas slit, kvinnornas underordning, döden i fabriker, rovdriften på miljön och det ekonomiskt mycket knappa livet för flertalet är borta ur dagens berättelse om 50- och 60-talet.

Debatten en underton av att det bästa livet redan har levts, och att vi kan stanna eller backa bandet om bara de förändringar som lurar runt hörnet stoppas.

Viljan till polarisering är uppenbar och människor ställs mot varandra. Det tas ingen hänsyn till att många människor knappast skulle skriva under på att de lever det bästa liv de skulle kunna leva.

Givetvis handlar inte förändring enbart om egenvald förändring. Som sagt, teknik, ekonomi och ekologi driver också fram förändring på gott och på ont.

Men, sättet att möta detta är att ge oss alla tillgång till alternativ när förändring sker. I stället för att nostalgiskt blicka bakåt mot det som en gång var.

Jag säger det igen. Det behövs en tro på framtiden.

Annars passiviserar människor, samhället slits i sär och vi får inte till den utveckling och den förbättring av både samhället och arbetslivet som vi vill se.

Och det är vår styrka och kanske till och med vårt gemensamma uppdrag att visa att finns en annan väg och en annan berättelse.

För vem kan göra det bättre än vi?

Vi vet att det går att klara av förändring och erbjuda människor broar till det nya.

Vi kan ställa krav på arbetsgivare, politiken, på det politiska samtalet, vi kan komma med förslag och konstruktiva lösningar för att förändring ska kännas som något positivt.

Vi som är övertygade om att det är det goda arbetet som är kittet i samhället kan visa att en annan väg än polarisering och populism är möjlig.

På en TCO-kongress för ett antal år sedan hade vi en internationell föreläsare som gäst.

Vi fick där med oss ett tydligt budskap: det är ni, som har medvind, tillväxt och tillförsikt som också har det största ansvaret att gå längst fram och bryta ny mark. Det är ni som ska ta sikte på morgondagens fackliga rörelse, ha modet att sätta mål och sätta riktningen.

Och jag kan konstatera att ni som förbund – Unionen – verkligen tog föreläsaren på orden.

Ni vågade sätta upp tydliga och svåra målsättningar, om att ha 50 000 förtroendevalda – och ni har påbörjat en otroligt spännande resa.

Idag har fler förbund inom TCO följt ert goda exempel och tagit sikte på att utveckla rollen som förtroendevald.

Det är helt fantastiskt, jag är så imponerad av ert målmedvetna arbete. Det visar att det går att förändra, går att vända trender om man bestämmer sig för det, har en plan och håller ut.

Detta är så otroligt viktigt eftersom det ytterst är en fråga om att upprätthålla vår organisationsidé med lokala förtroendevalda som den centrala fackliga kraften.

Den modellen finns i alla TCO-förbundens DNA, det är den som skapar mycket av vår fackliga styrka men är för den skull inte alltid enkel att upprätthålla. Men ni har lyckats med det. Och därtill generöst delat med er av metoder som varit lyckosamma för er.

I den styrkan ingår förstås också att behålla medlemmar och värva nya - och även där har ni gjort en otrolig resa!

700 000 medlemmar.

Den siffran tåls att säga igen: 700 000

När boken om Unionens framgång skrivs så kommer modet att sätta mål och hålla riktningen vara centralt i den berättelsen.

Stort grattis till ett framgångsrikt arbete!

Våra – TCO:s och Unionens – uppdrag är olika, våra vägar för att nå dit kan skilja sig åt men målet är gemensamt – det goda arbetet.

Ett område där vårt gemensamma arbete lett till resultat är trygghetsöverenskommelsen.

Ni har jobbat fram omställningsavtalet, en avgörande och viktig pusselbit på vägen mot en arbetsmarknad som matchar framtidens behov.

Och för TCO har tjänstemännens möjlighet till omställning varit central ända sedan ändamålsparagraferna skrevs vid TCO:s bildande för snart åttio år sedan. För dåtidens TCO-familj och styrelse var det en otroligt viktig fråga- just tjänstemännens rätt till både utbildning och omställning. Ett arv vi bär med stolthet idag och kommer att fortsätta bära framöver. Av den enkla anledningen att kunskap är nyckeln till välstånd och välfärd. Och till den där friheten som skapar utveckling och framtidstro.

TCO har därför under alla år envist predikat att en välutbildad befolkning stärker tillväxt och konkurrenskraft, ökar social rörlighet och underlättar omställning.

Och vi har i undersökning efter undersökning visat att det bland yrkesverksamma tjänstemän finns ett stort behov och en stark vilja att kompetensutveckla och utbilda sig vidare. Men att både studiefinansieringen och utbildningsutbudet upplevts som hinder. Och därför har TCO enträget arbetat för utvecklat studiestöd och ett utbildningsutbud som är bättre anpassat för yrkesverksamma studenters behov.

Med det sagt är den av Unionen förhandlade trygghetsöverenskommelsen och omställningsstudiestödet en lösning på det absolut viktigaste hindret för vidareutbildning – möjligheten till studiefinansiering mitt i livet. Och därmed helt centralt för Sveriges framtida omställningsförmåga.

För även om det återstår en del att göra, både Unionen tillsammans med andra fackförbund och PTK och TCO har pekat på det, så har vi gjort vår del av överenskommelsen och resultatet kommer att göra livet lättare för många människor.

På detta sätt fortsätter vi vårt gemensamma påverkansarbete också i andra frågor. Och det är styrkan med vår organisation – starka var och en för sig, men ännu starkare tillsammans. Och tillsammans gör vi varandra bättre. I vår gemensamma kamp för det goda arbetet. Det, som byggt Sverige starkt och som ska fortsätta bygga både individer och nationen stark.

Genom möjligheten till egen försörjning genom arbete, genom schysta villkor i arbetet, god arbetsmiljö, trygghetssystem som fångar upp oss när livet vänder, möjlighet att ställa om till nya jobb som skapas och lika möjligheter för både kvinnor och män.

Tack snälla ni för att jag fick komma. Ni är superhjältar allihop och jag är i mitt dagliga arbete stolt över Unionen och stolt över TCO. Vi gör på riktigt stor skillnad.

En viktig eftermiddag väntar och jag ser fram emot att tillsammans med en ny ledning för Unionen jobba sida vid sida för att fortsätta att vara en kraft för det goda samhället och det goda arbetet.

Och att fortsätta stå för att den ljusnande framtid och ska vara möjlig för kommande generationer.

Tack för att ni lyssnat – vi ses på dansgolvet ikväll!